

A SELECTED BIBLIOGRAPHY OF EUROPEAN FOLK MUSIC. Editor-in-Chief KAREL VETTERL, Co-editors ERIK DAL, LAURENCE PICKEN, ERICH STOCKMANN. Institute for Ethnography and Folklore of the Czechoslovak Academy of Sciences, in co-operation with the International Folk Music Council. Prague 1966, VII + 145 str.

Bibliografija donosi najprije djela značajna za muzički folklor Evrope u cjelini (enciklopedije, bibliografije, časopise, monografije, studije i zbirke, str. 3 — 5), a zatim radove o muzičkom folkloru pojedinih evropskih zemalja (izvore i literaturu, posebno časopise, str. 9 — 114). Uz evropske zemlje obuhvaća još Tursku i Grönland. Nedostaje jedino Italija, odakle uredništvo nije uspjelo dobiti suradnika.

Oko 1400 bibliografskih jedinica odnosi se na vokalnu, vokalno-instrumentalnu i instrumentalnu narodnu muziku i narodne plesove. Nema bibliografskih jedinica o narodnim muzičkim instrumentima. Urednik upućuje čitaoca na opsežnu zbirku publikacija Handbuch der europäischen Volksmusikinstrumente, koju su pokrenuli E. Emsheimer i E. Stockmann.

Uredništvo je s mnogo pažnje nastojalo da broj bibliografskih jedinica iz pojedine zemlje uskladi s brojem jedinica iz ostalih zemalja, ali da uz to uzima u obzir i veća dostignuća onih zemalja gdje se muzička folkloristika već mnogo godina uspješno razvija. Veoma su korisne informativne rečenice o važnijim djelima i prijevodi naslova na engleski jezik. Ima slučajeva gdje urednici nisu mogli uskladiti različita bibliografska shvaćanja mnogobrojnih suradnika. Poteškoće nastaju u klasifikaciji rasprava i članaka koji donose obilnu građu, kad bibliograf mora odrediti da li je takvo djelo značajnije kao rasprava ili kao izvor građe. Tako u bibliografiji Bosne i Hercegovine nalazimo sve radove Cvjetka Rihtmana među izvorima (uz građu!), premda je npr. rad »Polifoni oblici Bosne i Hercegovine« po mom mišljenju značajniji kao rasprava negoli kao izvor građe.

Bibliografija djela o muzičkom folkloru Jugoslavije (str. 139—144) donosi izvore i literaturu za svaku našu republiku posebno, od važnijih djela XIX stoljeća do 1963. Jedino Crna Gora nije bibliografski obrađena. Kao za sve ostale zemlje, uredništvo je i za Jugoslaviju odredilo broj bibliografskih jedinica. Ima ih 50, a izabrao ih je hrvatski etnomuzikolog Vinko Žganec. Djela koja prelaze republičke granice ovaj bibliografski pregled ne svrstava u posebnu skupinu; Kuhačeve »Južnoslovenske narodne popievke« i Bartok-Lordove »Serbo-Croatian Folks Songs« nalaze se u bibliografiji Hrvatske, »Rad kongresa Saveza folklorista Jugoslavije« u bibliografiji Srbije.

Od časopisa spomenuti su samo »Bilten Instituta za proučavanje folklor« (Sarajevo) i »Rad kongresa folklorista Jugoslavije«. U Jugoslaviji nema časopisa koji bi bio posvećen samo muzičkom folkloru. Možda bi, stoga, bilo korisno da je Selected Bibliography navela još 4 časopisa u kojima ima gotovo u svakom broju vrijednih priloga s područja muzičkog folklor. To su: »Slovenski etnograf« (Ljubljana, od 1948. —), »Glasnik Zemaljskog muzeja Sarajeva«, Nova serija, Etnologija (od 1959. — često s prilogima iz muzičkog folklor), »Narodno stvaralaštvo« (Beograd, od 1962. —) i godišnjak »Narodna umjetnost« (Zagreb, od 1963. (1962) —). Zbog 4 nove bibliografske jedinice

možda bi mogle otpasti neke od onih 50 objavljenih — kao npr. važno, ali danas već zastarjelo djelo Franje Kuhača »Osebine pučke muzike naročito hrvatske« (Zagreb 1909), ili veoma značajna monografija o baladi »Lepa Vida« Ivana Grafenauera (Ljubljana 1943), koja nije toliko važan prilog proučavanju muzičkog folklora Slovenije.

Bibliografija izabranih djela o muzičkom folkloru evropskih naroda značajno je dostignuće. Namijenjena naročito studentima koji pored svoje zemlje proučavaju muzički folklor drugih evropskih zemalja, ona daje veoma dobar i koristan uvid u važniju literaturu i izvore. Zbog toga je koristan i potreban priručnik svakome etnomuzikologu.

Jerko Bezić

HANDBUCH DER EUROPÄISCHEN VOLKMUSIKINSTRUMENTE. Serie I. Band 1. BALINT SÁROSI, DIE VOLKMUSIKINSTRUMENTE UNGARNS. VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig. Leipzig s. a. (1967?), 148 str.

Mora se na prvom mjestu zabilježiti kako je ovo izdanje u cjelini sretan početak ovoga naširoko zasnovanoga, dugo pripremanoga i u diskusijama pretresanoga pothvata: izdanja suvremeno obrađene i tehnički na visini prezentirane cjelokupne materije evropskih narodnih glazbila. Za svaku je grupu odnosno vrstu instrumenata svuda sustavno, brižno i potanko dana nomenklatura, način i tehnološke pojedinosti izradbe, tehnika svirke i mogućnosti muzičkoga izražavanja, repertoar svirke, upotreba instrumenta pa njegov historijat i rasprostranjenost.

Naročito treba naglasiti kako je svuda opisom i crtežima prikazana izradba instrumenta, oruđe i nomenklatura pri tome — a to je u mnoštvu dosadašnjih radova o narodnim glazbilima osjetno nedostajalo premda može za studije ove vrste i zaključke biti vrlo odlučno. Ali stil crteža često pojednostavnjuje pojedinosti, tako da bi nepreciznosti mogle onoga koji nije savršeno upućen zavesti na krivu predodžbu (tako npr. zacijelo na sl. 90 kod piska i donjega otvora trube od drvene kore; na sl. 100, ako na lijevoj cijevi nije, sasvim neobično, 4 nego 5 vrtlina; možda i na sl. 109, gdje je pisak kao odeblja cijev, a tekst uz crtež bilježi »trsteni pisak« i dr.).

S naročitim priznanjem treba istaći načelo B. Sárosija da svagdje navodi svu nomenklaturu u vezi s pojedinim instrumentom, što za poredbeni studij i etnološke zaključke može imati dalekosežno značenje (no treba nesumnjivo ispraviti na str. 101. ime *obremenica* za dugu drvenu koničnu trubu, koja se u pokladno doba negda upotrebljavala kod mohačkih Šokaca, što je poteklo zacijelo zabunom otuda što na jednoj fotografiji tamošnjih *bušara* uz trubača s onakvom trubom stoji upravo čovjek s pravom tamošnjom »obramenicom« — i još nekoliko takvih manje važnih omašaka). Autor svagdje, gdje je to moguće, informira o podrijetlu, odnosno etimologiji navođenih izraza (a tu bi se moglo, različno od autora, vrlo plauzibilno pretpostaviti kod naziva *duda* u imenima nekih mađarskih instrumenata da je na njih primijenjen taj naziv s pravih *duda* (mađ. *duda*) — takvi se prijenosi naziva jednih glazbila na sasvim druga zbivaju često na sve strane — a ne da u tim slučajevima ovdje *duda* znači 'fišek, škaničl', po njem. *Tüte* — str. 86).